

Enintään 6 tehtävään saa vastata. Tehtävät arvostellaan pistein 0–6, paitsi muita vaativimmat, +:lla merkityt jokeritehtävät, jotka arvostellaan pistein 0–9. Moniosaisissa, esimerkiksi a-, b- ja c-kohdan sisältävissä tehtävissä voidaan erikseen ilmoittaa eri alakohtien enimmäispistemäärät.

1. Selitä, mitä filosofiassa tarkoitetaan
  - a) oikeuksilla,
  - b) velvollisuuksilla ja
  - c) hyveillä.
2. On ilmeistä, että kukaan ei voi olla kirjailija, ellei hän ole kirjoittanut yhtään kirjaa. Toisaalta ihminen on mies tai nainen riippumatta teoistaan. Jotkut filosofit sanovat, että ihminen on sitä mitä hän valitsee ja tekee. Toiset filosofit korostavat sitä, että ihmisen olemus määrää hänen valintojaan ja tekojaan. Pohdi ja perustelee, kumpi kanta on pätevä.
3. Jos ihmisten hoitaminen tulee hyvin kalliiksi, onko ihmisiä silti hoidettava? Perustelee filosofisesti.
4. Jotkut filosofisen etiikan tutkijat, kuten Edvard Westermarck, väittävät, että moraaliväitteet ilmaisevat tunteita. Esimerkiksi väite *valehteleminen on väärin* tarkoittaa, että valehteleminen on paheksuttavaa, toisin sanoen valehtelemisen paljastuminen aiheuttaa ihmisissä kielteisiä tunteita. Esitä perusteluja, jotka kumoavat tämän emotivistisen väitteen.

"Vaikka kaikki moraaliarvostelmat pohjautuvat viime kädessä tunteisiin, niin se vaikutus, joka älyllisillä tekijöillä on näihin arvostelmiin, on tietysti varsin suuri. Tunteita määräävät havainnot ja ne eroavat luonteeltaan tai voimakkuudeltaan sikäli kuin havainnot eroavat toisistaan."

Edvard Westermarck, *Christianity and Morals*, 1939
(suomennos Väinö Meltti 1984)

5. Kuvittele, että vain sinä itse olet olemassa ja kaikki muu on sinun miellettäsi. Kuvaa tällaista kantaa ja esitä, miten sen voisi kumota.
6. Ovato alla olevat päättelyt päteviä? Jos jokin niistä ei ole pätevä, niin miksi ei?
  - a) – Kaikki kalat osaavat uida.
– Minä osaan uida.
Siis: minä olen kala.
  - b) – Jos juon kolajuomaa, piristyn.
– Olen piristynyt.
Siis: olen juonut kolajuomaa.
  - c) – Kaikki ihmiset ovat kuolevaisia.
– Minä olen ihminen.
Siis: minä olen kuolevainen.

7. Oletetaan, että ihmiset toimivat normin vastaisesti mutta sinä hyväksyt normin ja haluat noudattaa sitä. Onko sinun tässä tilanteessa irrationalista noudattaa kyseistä normia? Kuva tilannetta esimerkein ja esitä kysymykseen filosofinen vastaus.

Kuva: Tykografi 2007

Orjalaiva

<http://hitchcock.itc.virginia.edu/SlaveTrade/collection/large/E027.JPG> (9.10.2007)

8. Suomessa ajatellaan yleisesti, että hyvinvointi kuuluu kaikille. Millä tavalla jonkun ihmisen tai ihmisryhmän selvästi keskimääräistä korkeampi hyvinvointitaso olisi perusteltavissa?
- +9. Kostaminen koetaan joskus loukatun oikeudeksi. Verikosto on joissakin kulttuureissa loukatun ja hänen sukunsa velvollisuus. Kostonhalua ei kuitenkaan yleensä pidetä hyveenä. Tarkastele koston etiikkaa ja kostamisen suhdetta lain määräämiin rangaistuksiin.

"Kosto on kesyttämätöntä oikeutta, jos niin sanoisimme, jota lain on kitkettävä pois sitä mukaa kuin se pääsee rehottamaan ihmisluonnossa. Sillä mitä tulee ensimmäiseen vääryyteen, on se loukaus lakia vastaan, mutta tuon pahan kostaminen merkitsee itse lain syrjäyttämistä. Ryhyessään koston ihminen varmasti on vihollisensa tasalla, mutta antaessaan vihansa lauhtua hän on vihollisensa yläpuolella, sillä anteeksi antaminen on ruhtinaallista. (...) Siedettävien laji koston on se, mikä koskee sellaista vääryyttä, mitä ei voi laillisesti rangaista. Mutta sellaisessa tapauksessa on tarkoin pidettävä silmillä, että se koston muoto, jota käytetään, on sellainen, että laki ei pysty siihen, sillä muuten meidän vihollisemme on yhä vielä paremmalla puolella, ja meillä tulee olemaan vastassamme kaksi yhden sijasta."

Francis Bacon, *The Essays*, 1625
(suomennos Olof Kristiansson 1910)

- +10. Kuinka tieteet ja filosofia ovat vaikuttaneet toisiinsa?